תורה אור

מתני' *א המפקיד מעות אצל חבירו צררן והפשילן לאחוריו, *ב או שמסרם לבנו ולבתו הקטנים *ונעל בפניהם שלא כראוי חייב שלא שימר כדרך השומרים ואם שימר כדרך השומרים פטור: **גמ'** בשלמא כולהו שלא שימר כדרך השומרים אלא צררן והפשילן לאחוריו מאי הוה ליה למיעבד? אמר רבא אמר קרא וצררת הכסף בידך אע"פ שצרורין יהיו בידך. ואמר ר' יצחק לעולם יהא כספו של אדם מצוי בידו שנאמר וצררת הכסף בידך. ואמר ר' יצחק לעולם ישליש אדם את מעותיו: שליש בקרקע, ושליש בפרקמטיא, ושליש תחת ידו. *ואמר ר' יצחק אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיך. תנא דבי רבי ישמעאל אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיך. ת"ר ההולך למוד את גורנו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידינו. התחיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה. מדד ואח"כ בירך הרי זה תפילת שוא לפי שאין הברכה מצוייה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיך. אמר שמואל *כספים אין להם שמירה אלא בקרקע. אמר רבא ומודי שמואל בערב שבת בין השמשות דלא אטרחוהו רבנן. ואי שהא למוצאי שבת שיעור למקברינהו ולא קברינהו מחייב. ואי צורבא מרבנן הוא סבר דלמא מיבעי ליה זוזי לאבדלתא. והאידנא דשכיחי גשושאי אין להן שמירה אלא בשמי קורה. והאידנא דשכיחי פרומאי אין להם שמירה אלא ביני אורבי. אמר רבא ומודה שמואל בכותל *(אי נמי בין הקרנות) והאידנא דשכיחי טפוחאי אין להן שמירה אלא בטפח הסמוך לקרקע או בטפח הסמוך לשמי קורה. א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי התם תנן *ג חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער רשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו ותנא כמה חפישת הכלב ג' טפחים. הכא מאי? מי בעינן שלשה טפחים או לא? א"ל התם משום ריחא בעינן ג' טפחים הכא משום איכסויי מעינא לא בעינן ג' טפחים. וכמה? אמר רפרם מסיכרא *טפח. ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה אותבינהו בצריפא דאורבני, איגנוב. אמר רב יוסף אע"ג דלענין גנבי נטירותא היא, לענין נורא פשיעותא היא. הוה *תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב. ואיכא דאמרי אע"ג דלענין נורא פשיעותא היא, לענין גנבי נטירותא היא ותחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור. והילכתא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב. ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה א"ל הב לי זוזאי, א"ל לא ידענא היכא אותבינהו. אתא לקמיה דרבא, א"ל *ד כל לא ידענא פשיעותא היא, זיל שלים. ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה אשלמינהו לאימיה ואותבינהו בקרטליתא ואיגנוב. אמר רבא היכי נדיינו דייני להאי דינא? נימא ליה לדידיה זיל שלים, אמר

כל

רש"י

מתני' צררן · בסודרו והפשילן לאחוריו: **גמ'** מאי הוה ליה למיעבד · הרי צררן: מצוי בידו · לא יפקידנו לאחרים במקום אחר שאם תזדמן לו סחורה לשכר יהא מזומן לו: תחת ידו · להיות מזומן לו לצורך ריוח הבא פתאום: אין הברכה · שמתברך ורבה מאליו פויישו"ן בלעז: באסמיך · דריש ליה לשון דבר הסמוי מן העין: שאין העין שולטת בו · שנאמר באסמיך לשון גנזים: אין להם שמירה כו' · דאם לא שמרן ונגנבו פשיעה היא: ואם צורבא מרבנן הוא · המפקיד שהוא חרד על מצות הבדלה על הכוס אמר השומר דלמא מיבעי ליה זוזי לאבדלתא להכי לא קברינהו ופטור: גשושאי · מגששין בקרקע בספודין של ברזל להכיר מקום שתחתיו חלל: בשמי קורה · בגג מתחתיו: פרומאי · שוברי התקרה: ביני אורבי · בין שורות הבנין בכותל: טפוחאי · מטפחים בכותל לידע אם יש שם חלל: או בטפח הסמוך כו' · וכולן בכותל: הרי הוא כמבוער · ואין צריך לבערו דאין כאן עוד בל יראה: הכא מאי · לענין שמירת כספים: משום ריחא · שהכלב מריח וחופש אחריו והרי הוא מוליאו ורואה: מסיכרא · שם מקום: צריפא דאורבני · בית קטן עגול כמין כובע שעושין ליידי עופות לארוב: דאורבני · של ערבה היה: אע"ג דלענין גנבי נטירותא היא · אפי' בלא קבורה שאין גנבי' הולכין שם לגנוב שאין ממון מצוי שם: תחלתו בפשיעה · שמא תפול שם דליקה ונמצא פשע שלא קברן: וסופו באונס · שהרי נגנבו וגניבה לשומר חנם אונס הוא: אשלמינהו · מסרן לאמו: קרטליתא · ארגז אסקרי"ן בלעז: נימא ליה לדידיה [זיל] שלים · דשומר שמסר לשומר חייב:

כל

תוספות

אמר שמואל כספים אין להם שמירה כו' · צריך עיון אם שמרם בקרקע (א) ונגנבו משם אם שומר שכר חייב ובפרק הכונס (ב"ק דף נו: ושם ד"ה כגון) משמע דחייב. דפריך אביי לרב יוסף והאמר ר' יוחנן הטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל ואי שומר אבידה שומר שכר הוי קרנא בעי לשלומי ומאי פריך דלוקמא בטוען שנגנבה באונס כגון שהעמיק בקרקע ק' אמות או שתקפתו סיכה או חולי אלמא כל גניבה לא הויא אונס אלא לסטים מזויין וכן בתר הכי דמייתי לא אי אמרת בשומר חנם שכן משלם כפל ואי לסטים מזויין גנב הוא שומר שכר נמי משלם כפל משמע דמשום גניבה לא מפטר שומר שכר אם לא בטענת גניבת ליסטים מזויין מיהו הנהו יש לדחות דה"מ למימר וליטעמיך דבלאו הכי נמי מצי למימר וליטעמיך אפי' גזלן הוא תמצא שומר שכר משלם כפל בבעלים ויש להביא ראיה מפ' השואל (לקמן דף צה: ושם) דכי יליף גניבה ואבידה בשואל משומר שכר פריך מה לשומר שכר שכן משלם כפל בטענת ליסטין מזויין ומשני אי בעית אימא גזלן הוא משמע שאין שום גניבה שיפטר בה שומר שכר אך תמהון גדול הוא למה לא יהא אונס אם העמיק בקרקע ק' אמות דמאי ה"ל תו למיעבד או אם תקפתו סיכה או חולי גדול ואיך יתכן שום גניבה לא נמצא שתהא אונס גמור כליסטין מזויין ולרבה אית ליה בסוף הפועלים (לקמן דף צג:) דאי על בעידנא דעיילי איכסי פטור א"כ תמצא גניבת אונס בשומר שכר ומיהו יש לדחות דרבה יסבור כאידך שינויא דקרנא עדיף כרב יוסף בהכונס (ב"ק דף נז:) ומ"מ אין סברא כלל שלא נמצא גניבת אונס שיפטר בה שומר שכר ואין לתרץ דהואיל וחייב רחמנא שומר שכר בגניבה אע"פ שהיא קרובה לאונס כדאמר בהשואל (לקמן ד' צד:) חייב אף בכל גניבת אונס דהא בליסטין מזויין הוא פטור אע"ג דגנב הוא לרב יוסף א"כ מאי משני בהשואל (דף צה·) לסטין מזויין גזלן הוא אכתי איכא למיפרך מה לשומר שכר שכן משלם כפל בטענת גניבת אונס תאמר בשואל דכי נילף שחייב בגניבה ואבידה לא ישלם כפל אפילו בטענת גניבת אונס דמסתמא הוא חייב קרן בכל אונסין •דכעין זה פריך פ"ק דמנחות (דף ה:) גבי הלאן להוציא הטרפה ובפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק דף מ:) גבי שור האלטדין מהו לגבי מזבח ונראה דכיון דאתי שואל מק"ו דשומר שכר אין לחייבו בגניבת אונס בקרן ודיו לבא מן הדין להיות כנדון דשומר שכר פטור מגניבת אונס אף שואל כן וא"ת וגניבת אונס בשואל לפי האמת מנ"ל דלא מלינו ששואל פטור אלא במתה מחמת מלאכה דמשומר שכר לא אתי כדפי' וי"ל דנפקא לן מוכי ישאל איש וי"ו מוסיף על ענין ראשון והוי כאילו כתיב גניבה ואבידה להדיא בשואל וכיון דכתיב ביה גניבה ואבידה ואונסין ליכא למפטריה בגניבת אונס והא דיליף בברייתא מק"ו היינו אילו לא נאמר קרא הייתי אומר ק"ו:

שאין הכלב יכול לחפש אחריו · ואם תאמר והלא פטור לבדוק חור מפני סכנת עקרב* וי"ל דהכא יכול לפנות המפולת א"נ הכא שיש שם חמץ בודאי אינו פטור משום חששת עקרב דהא מבעיא לן בפסחים (דף י:) ככר בפי נחש צריך חבר להוציאו או לאו: **ה"ג** ר"ח הילכתא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב. *וכן מוכח בשלהי הפועלים (לקמן דף צג:) דהלכתא דחייב דפריך אביי אי הכי תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא וחייב וכן מוכח ריש פרק הכונס (ב"ק דף נו·) ודוקא היכא שיכול להיות שהאונס לא היה נארע אם לא פשע בתחלה אבל פשע בה ויצאת לאגם ומתה פטור דמלאך המות מה לי וכו' וצריך לומר דצריפא דאורבני הוי שמירה מעליא לזוזי לענין גנבי כמו קרקע להכי קרי ליה לענין גנבי אונס:

כל

עין משפט נר מצוה

פב א מיי' פ"ד מהל' שאלה ופקדון הל' ו סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלא סעיף כ:

פג ב מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעי' כא:

פד ג מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעי' כ:

והרי"ף והרא"ש גרסי או נעל כו':

פה ד ה מיי' פ"י מהל' ברכות הל' כב סמג עשין כז טוש"ע א"ח סי' רל סעי' ב [רב אלפס ברכות פ"ט דף מח:]

פו ו מיי' פ"ד מהל' שאלה ופקדון הל' ד סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלא סעי' טו [רב אלפס כאן ועוד לעיל בפירקין דף פ:]

פז ז ח ט מיי' שם הל' ה ועיין בהשגות ובמ"מ טוש"ע שם סעי' טז:

פח י מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעי' טו:

פט כ מיי' פ"ג מהל' חמץ הל' יא סמג עשין לט טוש"ע א"ח סי' תלג סעי' ה:

צ ל מיי' פ"ד מהל' שאלה ופקדון הל' ד סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלא סעי' טו:

צא מ מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעי' ו:

צב נ מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעי' ז:

צג ס מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעי' כג:

רבינו חננאל

מתניתין המפקיד מעות אצל חבירו צררן והפשילן לאחוריו מסרן לבניו הקטנים נעל בפניהן שלא כראוי חייב שלא שימר כדרך השומרים ואם שימר כדרך השומרים פטור · צררן והפשילן לאחוריו חייב כדר' יצחק דאמר כתיב וצרת הכסף בידך אע"פ שהוא צרור יהיה בידך · אמר שמואל כספין אין להן שמירה אלא בקרקע ובערב שבת לא אטרחוה רבנן · ואסיקנא משום איכסוי מעינא הילכך בטפח סגי ליה · והשתא דשכיחי גשושי פי' שמגששין בקרקע ומגלין הטמונות אין לה שמירה אלא בשמי קורה · פי' פרומאי מלשון בגדיו יהיו פרומים · פיט שנותן הבנאי בין ארחא לארחא בעובי הכותל נקרא ביני אורבי · כדגרסי' בגמ' דהשותפין כותל כפיסין ד' טפחים אריח מכאן שהוא טפח ומחצה שיעור חצי לבינה ואריח מכאן כנגדו הרי ג' טפחים נשאר טפח בין שני אריחין ממלאו באבנים קטנים וטיט ונקרא ביני אורבי · פי' טפוחאי שמנקשין בטפח שלהן ומרגישין אם יש בכותל כספין או זולתן : ההוא דאפקיד זוזי גביה חבריה אותבינהו בצריפא דאורבני פי' נתנם בבית המסוכך בעצי ערבה ונגנבו סבר רב יוסף למיפטריה משום דהוא שומר חנם וכו' איכא דאמרי אמר רב יוסף אע"ג דלענין גנבי נטירותא היא לענין נורא פשיעותא היא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב וכן הלכה למעשה תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב. ההוא דאפקיד זוזי גביה חבריה אמר ליה הב לי זוזי א"ל לא ידענא היכא איתנחתינהו · אמר רבא כל לא ידענא פשיעותא היא וכן הלכה : ההוא דאפקיד זוזי גביה חבריה אשלמינהו לאימיה ואותבינהו בקרטליתא ואיגנוב אמורה

מסורת הש"ס

לעיל נו·

ועיין ברש"י לו. משמע דל"ג או אלא מסרן

תענית ח:

[פסחים לה:]

רפ"ג מ"ז

שם לא:

[שם]

[לעיל לו: וש"נ]

[לעיל לה:]

[כלאי בפסחים ח' ע"ש בתוס' ד"ה הכא] [ועי' היטיב קידושין נב: ד"ה ביע"ן]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמר וכו' שמרם בקרקע מאה אמה ונגנבו משם:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר וכו' דכעין זה פריך פ"ק דמנחות. עיין יבמות דף נז ע"ב תוס' ד"ה רב אמר:

נושא
שמירת כספים

נושא/מבנה

דעות באין נתן לשמור על כספים

מימרות של ר' יצחק בדברי כסף

תת נושא
ברכה שורה על הסמוי מן העין

נושא
שיטת שמואל: כספים אין להם שמירה אלא בקרקע

מבנה
רבא

"ומודי שמואל" נלא חייב לקבור בקרקע

*הגדרה מעניינת

* דכספים בכותל הוי שמור אע"פ שאינו קרקע

עין משפט נר מצוה

צד א מיי׳ פ״ד מהל׳ שאלה ופקדון הל׳ ח סמג עשין פח טוש״ע ח״מ סי׳ רלא סעי׳ כג :

צה ב ג ד מיי׳ פט״ז מהלכות מכירה הל׳ ט י יא סמג לאוין קע טוש״ע ח״מ סי׳ רלב סעי׳ יח :

צו ה ו ז ח מיי׳ פ״ד מהל׳ שאל׳ ופקדון הל׳ ט סמג עשין פח טוש״ע ח״מ סי׳ רלא סעי׳ כט :

*כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד נימא לה לאימיה זילי שלימי, אמרה: לא אמר לי דלאו דידיה נינהו דאקברינהו נימא ליה אמאי לא אמרת לה, אמר: כ״ש דכי אמינא לה דדידי נינהו טפי מזדהרא בהו, אלא אמר רבא משתבע איהו דהנהו זוזי אשלמינהו לאימיה, ומשתבעא אימיה דהנהו זוזי אותבינהו בקרטליתא ואיגנוב, ופטור. ההוא אפוטרופא דיתמי דזבן להו תורא ליתמי ומסריה לבקרא, לא הוו ליה *ככי ושיני למיכל ומית, אמר רמי בר חמא היכי נדיינו דייני להאי דינא נימא ליה לאפוטרופא זיל שלים, אמר אנא לבקרא מסרתיה נימא ליה לבקרא זיל שלים, אמר אנא בהדי תורי אוקימתיה, אוכלא שדאי ליה, לא הוה ידעינן דלא אכל, מכדי בקרא שומר שכר דיתמי הוא איבעי ליה לעיוני! אי איכא פסידא דיתמי הכי נמי, והכא במאי עסקינן דליכא פסידא דיתמי דאשכחוהו למריה דתורא ושקול יתמי זוזי מיניה, אלא מאן קא טעין? מריה דתורא קטעין איבעי ליה לאודוען, מאי מודעינן ליה? מידע ידע דמקח טעות הוי! בספסירא דזבן מהכא ומזבין להכא הלכך מישתבע איהו דלא הוה ידע ומשלם בקרא *דמי בשר בזול. ההוא גברא דאפקיד כשותא גבי חבריה הוה ליה לדידיה נמי כריא דכשותא א״ל לסרסיה מהאי רמי אזל רמא מאידך אמר רב עמרם היכי נדיינו דייני להאי דינא נימא ליה לדידיה זיל שלים, אמר אנא אמרי ליה מהאי רמי נימא ליה לסרסיה זיל שלים, אמר: לא א״ל מהאי רמי ומהאי לא תירמי, ואי דשהא שיעור לאיתויי ליה ולא איתי ליה גלי אדעתיה דניחא ליה, בדלא שהא, סוף סוף מאי פסידא איכא והא קא משתרשי ליה? א״ב סמא בריה דרבא דהוה שיברא חלא, רב אשי אמר בכיסי ומשלם

כל המפקיד כו׳ · על דעת שלא יהא שומר נמנע מלמוסרן לאנשי ביתו הגדולים ונאמנים לו׳ הוא דמפקיד : **נימא לה לאימיה** · שתשלם בשביל שלא קברתו : **לבקרא מסרתיה** · היה לו להודיעני שאינו אוכל : **איבעי ליה לעיוני** · אם אוכל אם לאו : **אי איכא פסידא ליתמי כו׳** · תירוצא הוא : **דאשכחיה למריה דתורא** · המוכר : **ושקול דמייהו** · דאמרי ליה מקח טעות הוא : **אלא מאן טעין** · מי תובע כלום דקאמר *(רבא) היכי נידייננו : **מריה דתורא טעין** · ושואל שמתה בהמתו אנלך ותובע את האפוטרופוס : **ספסירא** · קונה ומוכר בהמות בשוק ביום שקונה מוכר : **משתבע ספסירא** · דלא הוה ידע : **ומשלם בקרא דמי בשר בזול** · ותמיה אני מנין לרמי בר חמא דין זה מה לו לספסירא עם הרועה לא שומר שלו הוא ונראה לי דמתניתין (לעיל דף לה:) דהשוכר (א) הפרה לחבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה דקאמר ר׳ יוסי יחזיר פרה לבעלים ואוקימנא הלכה כר׳ יוסי אלמא אע״פ שאין הבעלים בעלי דברים של שואל והשוכר שהוא לו בעל דברים אינו חסר כלום שהרי פטור באונסין אפי׳ הכי הואיל ויש לו דין על השואל לגבות יעמדו הבעלים הראשונים במקומו וגובין מן השואל ה״נ הואיל ויש ליתומים לגבות מן הרועה שהוא שומר שכר שלהם יעמדו בעלים במקום היתומים וגובין ומיהו אי הוה מפסדי יתומים לא היה עושה פשרה בממון יתומים לשלם בזול, דיתמי לאו בני מחילה נינהו, אבל עכשיו שהוא מגבה לבעלים וכאן אין פשיעה כל כך דאמר בהדי תוראי אוקימתיה כו׳ הטיל פשרה ביניהם ולא ישלם כל דמי השור כמות שהוא חי אלא העור יחזיר לבעלים והבשר שמין וישלם שני שלישים היכא דאמרינן בגמרא משלם בזול כל זוא שהוא שם מעה כסף חשבינן בארבעה דנקי *בפרק מי שמת (ב״ב דף קמו:) : **כשותא** · הומלון שמטילין לתוך השכר : **כריא** · כרי : **אמר ליה** · בעל הבית : **לסרסיה** · לאגר על ביתו העושה שכר שלו : **מהא רמי** · הראהו הכרי שלו וא״ל מזה תטיל *לשכר : **מאידך** · של פקדון : **ואי דשהא שיעור כו׳** · גמ׳ פריך אם היה כרי שלו קרוב ושל פקדון רחוק ושהא השליח שיעור מהלך דרך הקרוב ולא אייתי : **גלי דעתיה** · דבעל הבית דניחא ליה שהרי ידע שמשל פקדון הוי ולא מיחה בידו : **והא קמשתרשי ליה** · והלא הוא נשכר הכשות של פקדון שהטילו בשכר ושלו עומד וישלם משלו : **חלא** · החמיץ : **בכיסי** · שהיתה כישות (ב) גרועה וקולים מעורבין בה ולא השביח השכר כרצונו וקשה בעיניו שהטילוהו בתוכו :

ומשלם

כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד · אומר ר״ת דהיינו לענין שאינו יכול לומר את מהמנת לי בשבועה ולא האיך אבל אם פשעו אפי׳ אין להם מה לשלם ישלם הנפקד דאם לא כן כל מה שהופקד אצל בעה״ב תבא אשתו ותאכל ותפטר ולכך נמי הכא משתבעא אמיה דהנהו זוזי אותבינהו בקרטליתא שלא פשעה והא דקאמר נימא לה לאימי׳ דלישלמא לאו משום דאם לא היה לה מה לשלם שיפטר הנפקד אלא תשלם לבנה כשיהיה לה :

נימא ליה לאפוטרופוס זיל שלים אמר [אנא] לבקרא מסרתיה · משמע דאם לא היתה זאת הטענה הוי פושע וחייב וקשה דבפ׳ ד׳ וה׳ (ב״ק דף לט· ושם ד״ה דאי) אמרינן מעליית מאן מעליית יתומים דאי אמרת מעליית אפוטרופוס ממנעי ולא עבדי אלמא פטורים מן הפשיעה וממתני׳ דהנזקין (גיטין דף נב·) דקתני מינהו ב״ד לא ישבע מינהו אבי יתומים ישבע אבל שאול אומר חילוף הדברים אין להוכיח דחייב בפשיעה די״ל דהשבועה לא הויא שלא פשע אלא שלא עכב כלום משלהם משום דמורי היתירא דטרח קמייהו וי״ל דודאי אפוטרופוס חייב בפשיעה כדמשמע הכא ולא ממנע כיון שהחזיקוהו בנאמן אבל התם שלא מנוהו לצורך היתומים אלא לתקנת העולם שלא יזוקו מסורס התם דוקא חיישינן דלמא ממנעי והכי איתא בירושלמי פרק הנזקין דקאמר אתיא דר׳ יוחנן כרבנן בתמיה פירוש כרבנן דאמרי מנוהו ב״ד לא ישבע אפילו סבר כאבא שאול בעי ההוא בר נש מיתן בגין דמתקרי מהימן פי׳ רוצה ליתן אם יפשע ולא ימנע כיון שנקרא נאמן אבל הכא שלא הועמד אלא לתקנת העולם חיישינן דלמא ממנע אתיא דרבי יוסי בר חנינא כאבא שאול בתמיה אפילו סבר כרבנן אדם מבריח עצמו מן השבועה ואין מבריח עצמו מן התשלומין פירוש כשיודע שפשע רוצה לשלם אבל אם נאבד אינו חפץ לשבע שלא פשע דא״כ חושדין אותו*) :

הכא בספסירא דזבן מהכא וזבן להכא · ומספקא ליה בהא דינא אליבא דר׳ יוסי דאמר תחזור פרה לבעלים הראשונים אלמא משכיר במקום שוכר קאי ואית ליה דינא בהדי שואל והכא נמי ספסירא במקום יתמי קאי ואית ליה דינא בהדי בקרא כאילו הוי שומר שלו או דלמא לא דמי דהתם ודאי קאי משכיר במקום שוכר דשוכר שייך בגוף הפרה שהרי שכרה אבל גבי יתמי כיון דמקח טעות הוא אין להם בגוף השור מאומה איך יעמוד הספסירא במקומם ומיהו אי לאו דטעין בקרא אנא בהדי תוראי אוקימתיה הוה פשיטא ליה דמיחייב בקרא אע״ג דמקח טעות הוא ולית ליה דינא בהדי ספסירא כיון דפשע חייב דספסירא תובע ליתמי שורו שמת בפשיעה והם שומרים חנם עליו והיתומים יחזרו על הבקרא שיפטרם מן הספסירא כי פושע הוא :

דמי בשר בזול · פרש״י הטיל פשרה ביניהם ורבינו תם פירש דדין גמור הוא דאם היה מודיעו היה הספסירא שוחטו מיד ומוכרו בזול ולא היה יכול להשהותו עד יום השוק שהיה נת קודם :

מי אמר לי מהאי רמי מהאי לא תרמי · ואם תאמר דבפ׳ התקבל (גיטין דף סה: ושם ד״ה הא) תני אדא ערב לי בתמרים ועירב לו בגרוגרות עירובו עירוב ותניא אידך אין עירובו עירוב כאן בשלו כאן בשל חבירו וקמפרש דשלו הוי קפידא ואע״ג דלא אמר ליה מהא לא תערב ויש לומר דבשני מינין הוי קפידא אע״ג דלא א״ל מהאי לא תערב וגבי הבא לי מן החלון והביא מן הדלוסקמא (מעילה כא·) דשליח מעל אע״ג דמין אחד הוא התם מיירי שלא היו במקום אחד והכא מיירי שהיו בבית אחד ולא היה לו לידע שאמר דוקא מהאי רמי* :

בכיסי · פרש״י שהיה הכשות מלא קולים ולא השביח בשכר כ״א מעט וא״ת פשיטא שלא יתן יותר אלא כמו ששוה להטיל בשכר וי״ל דאע״פ שהיו שוים יותר למאכל בהמה לא ישלם אלא מה ששוה לשכר דראוין הם לבהמה כדאמר בהמוליא [יין] (שבת דף עז:) דגמלא זוטרא גנובתיה משום דאכלה כיסי כי היכי דלא ליסתרבו בה ור״ח פירש כיסי הוא שם כשות שצריך ריכוך ובלא ריכוך אין שוה להטיל בשכר ולכך לא היה שכר טוב וקמ״ל שלא ישלם אלא כמו ששוה השכר אע״פ שהיו שוים הרבה יותר שבדבר מועט היה נעשה הריכוך :

*) [ועי׳ תוס׳ גיטין נב: ד״ה הלכה]

מאי

רבינו חננאל

אמרה אימיה לא אמר לי בני דפקדון נינהו דאטמרינהו בקרקע וברא אמר כל שכן דכי אמינא דידי אינון טפי אזדהרה בהו אמר רבא דמישתבע איהו דהני זוזי אשלמינהו לאימיה דלא יכול למימר ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר דקי״ל כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד ואמו כיוצא בהן ומישתבעא אימיה דהני זוזי אותבינהו בקרטליתא ואיגנוב. וכן הלכה. גרסי׳ בפרק הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך ההוא דאפקיד כסא דכספא בי חסא שכיב חסא ולא פקיד אתו לקמיה דרב נחמן אמר ידענא ביה בחסא דלא אמיד ועוד הא קא יהיב סימנא ולא אמרנא אלא דלא רגיל דעייל ונפיק לגביה אבל אי רגיל דעייל ונפיק לגביה אימור איניש אחרינא אפקיד גביה וחזייה האי לסימניה · וקיימא לן כרב נחמן דהא עבדו רבנן עובדא בההוא דאפקיד שב מרגניתא צייירי בסדינא בי ר׳ מיאשא ובההוא דאפקיד מיטכסא בי רב דימי כרב נחמן. ש״מ דאי אפקיד חד גבי חבריה מידי ושכיב ואיכא סהדי דהאי גברא הוא דאפקיד גביה הדין *) מדלא (בענייניה) שקיל ליה ואפי׳ מיתמי ולא יכלי למיטען דלמא בתר הכי זבניה אבונן מינך ומה״נ כדאיתיה בחיים נמי לא יכיל למיטען זבינתיה ורואיה אחריתי נמי הא דגרסי׳ בחזקת הבתים מתיב רב נחמן בר יצחק אומן אין לו חזקה הא אחר יש לו חזקה היכי דמי אי דאיכא עדים אחר אמאי יש לו חזקה ש״מ היכא דאיכא עדים דאפקדיה גביה מעיקרא ליכא חזקה וכן הלכה בתלמוד א״י בשקלים [פ״ד] הלכה מותר שירי לישכה · אדא בר זבינא איתפקד גבי מדלא דיתמי אתא שאיל לר׳ מני אמר ליה אין בעית לידהי פסידא עלך ואגרא דתרויהו שרי · ר׳ חייה בר אדא איתפקיד גביה מדלא דיתמי עבד כן אגרא ביני וליתמי והפסידא עליה · ההוא אפטרופא דיתמי דזבן תורא ליתמי ומסרה לבקרא לא הוו ליה ככי ושיני למיכל שערי וביוצא בהן אלא כד הוה גביה מריה הוה ספי ליה גבול השתא לא ספי ליה ומית · אמר רמי בר חמא היכי דינא נימא לאפטרופא שלים אמר אנא לבקרא מסרתיה נימא לבקרא שלים אמר אנא בהדי תורא אוקימתיה אוכלא שדיי ליה לא הוינא ידע דלא מצי למיכל ואמרי׳ בקרא שומר שכר דיתמי הוא איבעי ליה לעיוני אי איכא פסידא ליתמי ואסיק׳ אי המוכר בעל הבית הוא מקח טעות הוא וחייב המיכר לשלם ואם המוכר ספסירא הוא דזבין מהכא וזבין להכא מישתבע ספסירא דלא הוינא ידע דלית ליה ככי ושיני ומשלם בקרא דמי בשר בזול תוספתא [דמכילתין פ״ה] המפקיד שטרות אצל חבירו אע״פ שאין כתובין על שמו הרי זה מחזיר לו את שלו מת יתן לירושיו ואם אמר בשעת מיתתו ינתנו לפלוני שהן שלו יעשה מפורש כפירושו · ההוא דאפקיד כשותא גביה חבריה והוה ליה לדידיה נמי כריא דכשותא אחריתי אמר ליה לסרסיה מיהא כשותא רמי אזל סרסיא רמא מכשותא דהוה פקדון גביה אמר רב עמרם היכי דינא נימא לבעל הפקדון שלים אמר אמרי לסרסיא מכשותא דידי רמי סרסיא אמר לא אודעין מיהא רמי מיהא לא תרמי · הינן אי שהא סרסיא שיעור לאיתויי מכשותא דידיה ולא אייתי גליא דעתיה דניחא ליה ואי לא שהא משלם למריה דכשותא שיעור מאי דמישתרשי ליה ואי הוה חלא ולא אישתרשי ליה מידי משלם ליה דמי ביסי

מסורת הש״ס

לעיל נד

[נ״א רמי בר חמא]

[עי׳ פירושו בתוס׳ דע״ז כתי׳ ד״ה ככי]

[ב״ק כ׳ קיב׳ כתובות לד: ב״ב קמו:]

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה ומשלם וכו׳ דהשוכר פרה מחבירו וכו׳ ר׳ יוסי תחזור: (ב) שם ד״ה בכיסי שהיתה כישות זרועה בקולים וקולים מעורבין :

נ״א בספר רש״ל

גליון הש״ס

רש״י ד״ה ומשלם בקרא דמי בשר בזול כו׳ בפרק מי שמת. עי׳ בב״ק כ ע״א רש״י ד״ה דמי שעורין :

[ועי׳ תוס׳ גיטין סה: ד״ה הא והא]

נוסח
עד כ״כן רמז
ראשונות
המודפסות
(נוסח -
עד כמה הוא
צריך להיות צ״ע
מבנה
=
ט״ב: בירור

---

*) אולי צ״ל דאפקיד גביה הדין מאי מידי בעיניה שקיל להו אפי׳ מיתמי וכ״ה הלשון ברי״ף ז״ל כאן וכל לשון הרי״ף ז״ל שם הוא מהורהו של רבינו ז״ל כאן ע״ש.